

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 448/2022-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 3/223, Zvolen, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Cdo/277/2021 z 24. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/277/2021 z 24. marca 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“ alebo „uznesenie najvyššieho súdu“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 3. júla 2015 sťažovateľ a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), uzatvorili zámennú zmluvu. Následne sa sťažovateľ rozhodnutím Okresného úradu Senec, katastrálneho odboru č. V5692/15 stal vlastníkom pozemku registra „C“, parc. č. [REDAKOVANÉ], orná pôda s výmerou 5146 m², k. ú. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sporný pozemok“).

3. Rozhodnutím Okresného úradu Nitra, odboru výstavby a bytovej politiky č. OU-NR-OVBP2-2016/009647-5 z 1. marca 2016 (ďalej len „rozhodnutie o vyvlastnení“) bol pozemok sťažovateľa vyvlastnený v prospech spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

██████████ (ďalej aj „žalovaný 1“), zároveň bola tejto spoločnosti uložená povinnosť zaplatiť náhradu za vyvlastnenie na účet Slovenského pozemkového fondu.

4. Keďže žalobca spochybnil vlastnícke právo sťažovateľa, po uzavretí uvedenej zmluvy obaja podali žaloby o určenie vlastníckeho práva k spornému pozemku. Sťažovateľova žaloba o určenie vlastníckeho práva k spornému pozemku bola prejednávaná na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12C/43/2017 a zamietnutá pre nedostatok naliehavého právneho záujmu.

5. Konanie o určenie vlastníckeho práva k spornému pozemku iniciované žalobcom proti sťažovateľovi bolo vedené pod sp. zn. 25C/483/2015 a zastavené z dôvodu späťvzatia žaloby.

6. Žalobca následne podal novú žalobu o určenie vlastníckeho práva k spornému pozemku späťne ku dňu vydania rozhodnutia o vyvlastnení, ktorá bola vedená pod sp. zn. 19C/26/2019. V rámci tohto konania sťažovateľ vzniesol námietku existenciu prekážky litispendencie z dôvodu prebiehajúceho skôr začatého konania vo veci sp. zn. 25C/483/2015. Okresný súd dospel v konaní sp. zn. 19C/26/2019 k záveru o neexistencii prekážky litispendencie, a napriek tomu, že konanie sp. zn. 25C/483/2015 (rozhodnutie o žalobe o určenie vlastníckeho práva k spornému pozemku ku dňu rozhodnutia súdu) nebolo právoplatne skončené z dôvodu rozdielnosti predmetov týchto konaní. Vo veci sp. zn. 19C/26/2019 okresný súd meritórne rozhodol rozsudkom č. k. 19C/26/2019-147 z 11. decembra 2019, v ktorom na základe § 39 a § 39a Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že v danom prípade došlo k uzavretiu pre žalobcu zjavne nevýhodnej zámennej zmluvy, ktorou prišiel žalobca o sporný pozemok v hodnote 77 656,06 eur iba za protihodnotu 100 eur, t. j. v danom prípade došlo k úžere, resp. dotknutý právny úkon bol vykonaný v rozpore s dobrými mravmi, preto za vlastníka spornej nehnuteľnosti určil žalobcu a priznal mu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (ďalej len „rozsudok okresného súdu“). Okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľ ako žalovaný 2 na základe absolútne neplatného právneho úkonu nikdy vlastnícke právo k spornému pozemku nenadobudol, t. j. nebol jeho vlastníkom ani v čase jeho vyvlastnenia.

7. Krajský súd v predmetnej veci rozhodol rozsudkom č. k. 12Co/41/2020-207 z 23. marca 2021 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu. Záver okresného súdu týkajúci sa námietky litispendencie považoval krajský súd za správny, konštatujúc, že v prípade žalobného návrhu nie je dôležitá totožnosť v zmysle identických formulácií, ale to, čoho sa žalobca domáha z obsahovej stránky. Predmet oboch konaní je zhodný, a to určenie vlastníctva sporného pozemku, avšak obe konania majú odlišné právne následky.

8. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie s tým, že mu súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v súlade s § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku z dôvodov obsahovo obdobných jeho argumentácií v ústavnej sťažnosti. Najvyšší súd v predmetnej veci rozhodol napadnutým uznesením, ktorým jeho dovolanie odmietol ako neprípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ podal túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

- a) Súdny zúčastnený na rozhodovaní v tejto veci nesprávne právne posúdil existenciu prekážky litispendencie, keď pri rozhodovaní o nej venoval pozornosť len – totožnosti petitu, avšak nezohľadnil skutkový základ, z ktorého bol nárok odvodený. Zároveň sťažovateľ zdôraznil, že pre vyplatenie náhrady by mohol mať význam len výsledok konania vo veci sp. zn. 25C/483/2015, na ktorú poukazuje rozhodnutie o vyvlastnení, pričom s touto jeho námietkou sa súdy nijako nevysporiadali.
- b) Súdny zúčastnený na rozhodovaní v tejto veci nesprávne právne posúdil aj existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu, pretože v obdobných veciach boli žaloby zamietané pre nedostatok naliehavého právneho záujmu (napr. vec vedená na krajskom súde pod sp. zn. 8Co/297/2018 a v prvostupňovom konaní pod sp. zn. 25C/163/2016).
- c) V odôvodnení svojho rozsudku okresný súd poukazoval aj na vznik predkupného práva štátu k spornému pozemku, avšak bez ďalšieho odôvodnenia či vyvodenia záverov z tejto skutočnosti. Táto časť rozsudku okresného súdu je nepreskúmateľná, avšak sťažovateľ sa k nej vyjadril v rámci ním predostretej obrany v konaní, ktorou dôvodil, že predkupné právo štátu v čase podpisu dotknutej zámennej zmluvy neexistovalo. Krajský súd, ale ani najvyšší súd sa však predkupným právom štátu, ale ani sťažovateľom predloženou obranou proti tomuto tvrdeniu vôbec nezaoberali.
- d) Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne, nezaoberajúce sa argumentmi sťažovateľa, bez opory v ustálenom skutkovom stave alebo v judikatúre.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listina a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo zamietnuté dovolanie sťažovateľa ako neprípustné. Súdny zúčastnený na rozhodovaní tejto veci nesprávne posúdil existenciu prekážky litispendencie, nevyjadril sa k otázke predkupného práva štátu, nesprávne posúdil existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu a ich rozhodnutia sú poznačené arbitrárnosťou a svojvôľou.

11. Sťažovateľ namietal nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania pre neprípustnosť. Ústavný súd sa oboznámil s jeho obsahom, v ktorom najvyšší súd k argumentácii sťažovateľa, ktorá sa, čo sa týka obsahu, v podstate zhodovala s argumentáciou predloženou v ústavnej sťažnosti, uviedol:

a) vo vzťahu k existencii prekážky litispendencie poukázal na to, že v čase uskutočnenia pojednávania okresného súdu 2. decembra 2019 vo veci sp. zn. 19C 26/2019, na ktorom bolo prijaté meritórne rozhodnutie, konanie sp. zn. 25C 483/2015 nebolo právoplatne skončené. Predmetom konania sp. zn. 25C 483/2015 bol naďalej petit pôvodnej žaloby, v zmysle ktorého sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k spornému pozemku ku dňu rozhodnutia súdu (t. j. nie späť ku dňu vydania rozhodnutia o vyvlastnení). Z tejto skutočnosti vyvodil záver, že predmet oboch konaní nie je totožný, a preto skôr začaté konanie sp. zn. 25C 483/2015 prekážku litispendencie pre konanie sp. zn. 19C 26/2019 netvorí;

b) vo vzťahu k námietkam nedostatočného dokazovania, resp. zistenia skutkových okolností predmetnej veci, poznamenal, že okresný súd považoval skutkové okolnosti za preukázané na základe samotnej žaloby, v ktorej boli okolnosti uzavretia zmluvy riadne popísané a potvrdené

predloženými listinnými dôkazmi, z ktorých bolo súdu zrejmé, akým spôsobom došlo k dojednaniu zmluvných podmienok, a následne považoval za preukázané, že v danom prípade došlo k uzavretiu pre žalobcu zjavne nevýhodnej zámennej zmluvy;

c) k námietke nesprávneho právneho posúdenia existencie naliehavého právneho záujmu v predmetnej veci najvyšší súd uzavrel, že sťažovateľ ako dovolateľ celkom zjavne namieta nesprávne právne posúdenie veci, ktoré je možné skúmať len pri dovolaní podanom podľa § 421 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý si však pri podaní dovolania neuplatnil, a preto sa najvyšší súd vecnou správnosťou právnych záverov napadnutého rozsudku krajského súdu nezaoberal.

12. Vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je ústavný súd alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňované a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

13. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanej prekážke litispencie najvyšší súd sťažovateľovi zrozumiteľne vysvetlil rozdiel v predmete oboch dotknutých konaní, spočívajúcom v navrhovaných petitoch so zjavne odlišnými dôsledkami pre strany sporu (bod 14.2 napadnutého uznesenia). V tomto smere teda napadnutému uzneseniu nemožno vyčítať žiadnu svojvoľnosť či nedostatočnosť. K argumentácii o nedostatočne zistenom skutkovom stave veci či nepredložení odpovede na argumentáciu týkajúcu sa otázky predkupného práva štátu sťažovateľ podľa ústavného súdu taktiež dostal adekvátnu odpoveď v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia v bodoch 14.3 až 14.6. Najvyšší súd poukázal na ustálené právne závery rozsiahlej judikatúry najvyššieho súdu, ale i ústavného súdu, podľa ktorej dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu, t. j. nemožno sa ním dovolávať revízie skutkových zistení. Najvyšší súd konštatoval, že nezistil závažný deficit dokazovania spôsobujúci vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Poukaz najvyššieho súdu na ďalšiu judikatúru týkajúcu sa obsahu odôvodnenia rozhodnutia, ktoré nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, pokiaľ pre rozhodnutie veci nie sú podstatné, ako aj samotný poukaz najvyššieho súdu na konkrétne skutkové a právne okolnosti tejto veci, na ktorých boli založené rozsudky okresného a krajského súdu, možno taktiež podľa ústavného súdu považovať za dostatočnú odpoveď sťažovateľovi na ním predložený argument týkajúci sa nedostatočnosti odôvodnenia vo vzťahu k ním predloženej námietke predkupného práva štátu. Vo vzťahu k argumentácii týkajúcej sa nesprávneho posúdenia existencie naliehavého právneho záujmu ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že táto sťažnostná argumentácia nie je spojená s procesnými chybami či nesprávnosťami, ale išlo o namietanie nesprávneho právneho posúdenia dotknutej otázky, čo nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP [bod 11. písm. c) tohto uznesenia]. Sťažovateľ označil závery krajského súdu v jeho rozsudku týkajúce sa naliehavého právneho záujmu za arbitrárne a svojvoľné.

14. Krajský súd v tejto súvislosti v bode 22 svojho rozsudku v tejto veci, v ktorej sťažovateľ vystupoval v pozícii žalovaného, vo vzťahu k existencii naliehavého právneho záujmu uviedol, že dôvodom zloženia náhrady za vyvlastnenie sporného pozemku do depozitu je práve dotknuté prebiehajúce súdne konanie, ktorého predmetom je vyriešenie otázky spornosti vlastníctva k vyvlastnenému spornému pozemku, účelom ktorého je určiť, kto bol v čase vyvlastnenia vlastníkom sporného pozemku, a teda na tomto základe v konečnom dôsledku stanoviť, komu má byť vyplatená náhrada za jeho vyvlastnenie.

15. Uvedený záver krajského súdu s prihliadnutím na to, že sťažovateľ bol v čase vyvlastnenia sporného pozemku zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník sporného pozemku, nepovažuje ústavný súd za svojvoľný. Sťažovateľa zároveň tento záver nemohol nijako obráť o možnosť procesne účinným spôsobom uplatniť meritórnu argumentáciu v prospech vyplatenia náhrady za vyvlastnenie práve jemu v rámci preskúmaného konania. Argumentácia sťažovateľa nebola spôsobilá spochybníť vecnú správnosť rozsudku krajského súdu.

16. Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou je kontrola rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, avšak len za situácie, keď svojimi rozhodnutiami zasahujú do ústavne zaručených základných práv a slobôd jednotlivca. To znamená, že ústavný súd nie je oprávnený zasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov v prípade, keď dochádza k porušeniu bežnej zákonnosti alebo iným nesprávnostiam, ktoré svojou podstatou spočívajú v rovine podústavného práva (m. m. I. ÚS 242/07).

17. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2022

Peter Straka
predseda senátu